

# PRZEGLĄD POMORSKI

DZIENNIK CHELMŹYŃSKI

ORGAN URZĘDOWYCH OGŁOSZEŃ POW. TORUŃSKIEGO I M. CHELMŹY

Pismo demokratyczne i bezpartyjne poświęcone sprawom kulturalno-oświatowym i gospodarczym

## PRENUMERATA:

wychodzi codziennie z wyjątkiem niedziel i świąt z dodatkiem tygodniowym „STRZECHA RODZINNA“ wynosi miesięcznie w ekspedycji 2,10 zł, z odnośnikiem w dom przez listonosza 2,46 zł, kwartalnie 7,38 zł. W razie wypadków, spowodowanych siłą wyższą, przeszkód w zakładzie, strajków itp., wydawnictwo nie odpowiada za dostarczenie gazety. Nakładem i drukiem „Drukarni Przemysłowej“ (Fr. Miemczyk) w Chełmży. Redakcja czynna od godziny 11 — 12 i od 16 — 17-tej. Redaktor odpowiedzialny: FRANCISZEK MIEMCZYK, Chełmża.



Telefon 72.

## OGŁOSZENIA:

10 groszy za milim. 1 łamowy, szerokości 33 mm. Za reklamy na stronie tekstowej szerokości 82 m/m, 50 gr. na II-giej 75 gr. na I-ej 1,— zł. Przy powtórzeniu ogłoszeń udziela się rabatu. — Przy dochodzeniach sądowych i konkursach wszelkie rabaty upadają. — Ogłoszenia zagraniczne 25% dopłaty. Za terminowe umieszczenie i przepisane miejsca administracja nie odpowiada. Konta bankowe: Komunalna Kasa Oszczędności w Chełmży — Bank Ludowy Chełmża — Vereinsbank Chełmża — Miejsce płatności Chełmża

Redakcja Administracja i Ekspedycja: Chełmża, przy Rynku Bednarskim nr. 1., narożnik ul. Hallera

Nr. 203.

Chełmża, czwartek, dnia 5-go września 1929 r.

Rok II.

## Londyn i Paryż walczą o hegemonję finansową nad Europą.

II.

### Paryż szachuje Londyn.

W tej chwili Bank Francji posiada jeszcze dewiz funtowych na rynku londyńskim na kwotę 50 milj. funtów szterli., co stanowi jedną trzecią część całego zasobu złota Banku Angielskiego. Gdyby Bank Francji chciał dewizy te podjąć i zamienić na złoto, to wówczas Bank Angielski znalazłby się nagle w bardzo ciężkim położeniu a funt szt. uległby poważnemu zachwianiu.

Te oto kłopoty gubernatora Banku Angielskiego Mentagu Normana sprawiły, iż przeczornie tuż przed konferencją w Hadze odbył swą podróż do Nowego Jorku, by zapewnić sobie poparcie bratnich banków anglosaskich na drugiej półkuli w obronie przed ewentualną ofensywą franka francuskiego, która groziłaby mu na wypadek komplikacji politycznych w Hadze. Istotnie w Nowym Jorku Norman otrzymał miał kredyt rezerwowi dla Banku Anglii na kwotę 250 milj. dol., tj. akuratnie tyle, ile wynosi portfel operacyjny dewiz Banku Francuskiego.

### Przymierze anglo-amerykańskie przeciw finansom francuskim.

Tak więc Paryż przestał być pupilem finansowym Londynu, potrzebującym jego pomocy, jak za czasów inflacji i dewaluacji franka. Paryż urósł do roli wielce groźnego konkurenta, który sięga po przywileje dotąd uważane przez „City“ za wyłączność Albionu.

Kooperację finansową francusko-angielską należy uważać za zakończoną. Londyn oddała się od Paryża i szuka zbliżenia do Nowego Jorku. Jesteśmy świadkami przymierza anglo-saskiego przeciw „uroszczeniom“ finansów francuskich, które to przymierze w sferze polityki wyraża się także zbliżeniem Mac Donalda do Hoovera w sprawach flotowych z pominięciem interesów francuskich.

Na tem tle zrozumieć niechęć anglo-saską przeciw planowi Younga, a zwłaszcza przeciwko przyszłemu Bankowi Międzynarodowemu, który plan ten powołuje do życia.

### Plan Younga wzmacnia pozycję finansową Francji.

Plan Younga jest tak skonstruowany, iż wzmacnia znacznie pozycję Francji na międzynarodowej arenie finansowej. Bank Międzynarodowy, w którym Francja, jako wierzyciel miałaby wpływ największy, stanowiłby dalsze wzmocnienie Francji w sferze finansów światowych, stanowiłby ugruntowanie hegemonji finansów francuskich nad Europą, tembardziej, gdyby — jak to pierwotnie planowano — siedzibą tego Banku miał być Paryż.

Na tem tle prowadzona była ostra kampanja przeciwko planowi Younga, zarówno w bankowych sferach amerykańskich, jak i angielskich. Niechęć rządu Stanów Zjednoczonych do planu Younga wyraziła się tem, że obserwatorem amerykańskim

## Zwołać Sejm, czy poczekać?

Warszawa, 3. 9. W ostatnich dniach przybyło do Warszawy wielu posłów i senatorów. W grachu sejmowym toczą się ożywione rozmowy na temat aktualnych zagadnień politycznych. Wczoraj obradował Klub Narodowy. Na posiedzeniu uchwalono zwrócić się do innych klubów z propozycją wspólnego wystąpienia do Prezydenta o zwołanie nadzwyczajnej sesji sejmowej. Wątpliwe, czy inicjatywa ta odniesie jakiś skutek. Panuje bowiem ogólna opinja, że nie wskazane byłoby zwołanie obrad sejmu, wszelkie bolączki odmówić można podczas obrad budżetowych. W sprawie

tej najbardziej miarodajny jest klub P. P. S., rozporządzający w bloku z całą lewicą 148 głosami. Jednakże w P. P. S. zdania są podzielone. Bardziej wojowniczy posłowie żądają wcześniejszego zwołania sejmu, inni wola poczekać do listopada, a wówczas zajmą się sprawą byłego ministra Czechowicza. 18. września odbędzie się posiedzenie P. P. S., na którym ostatecznie rozstrzygnięte zostanie zagadnienie sesji nadzwyczajnej, która w ewtl. razie zwołana by została pod koniec września lub na początku października.

## Sprawy palestyńskie.

Genewa, 3. 9. Stanowisko Polski wobec wypadków w Palestynie i pełna poświęcenia akcja konsula generalnego Rzplitej w Jerozolimie, Zbyszewskiego, wywarła w Genewie jaknajlepsze wrażenie.

Rozrachy palestyńskie będą tematem obrad bieżącej sesji i na nich skupia się znaczna część uwagi liderów polityki europejskiej.

Na konferencji haskiej Snowden reprezentuje więc nie tylko Anglję, ale faktycznie także i Stany Zjednoczone i tem właśnie tłumaczy się stanowczy jego ton i pewność wystąpienia, które burzy piękny domek z kart nowych Stanów Zjednoczonych Europy, budowany przez Brianda na zasadzie planu Younga i Banku Międzynarodowego z siedzibą w Paryżu.

Opozycja angielska przeciwko planowi Younga podsycana jest ponadto kwestją węglową, niesłychanie zadrażnioną w ostatnich czasach w skali międzynarodowej, która to kwestja wymaga jednak osobnego omówienia.

### Jakie skutki miałyby odrzucenie planu Younga?

Tak więc plan Younga, który wydawał się już sprawą przesadzoną i nie ulegającą dyskusji, w ostatnich dniach znalazł się nagle pod znakiem zapytania.

Odrzucenie planu Younga, leżące obecnie całkowicie w obrębie możliwości, spowodowałoby szereg komplikacji politycznych i finansowych, sprawdziłoby zamieszanie w sprawę reparacyjną (już od 1 września br. miał przestać obowiązywać plan Dawesa, który komisja Younga uznała za niewykonalny) wywołałoby zaburzenia na międzynarodowym rynku pieniężnym.

Jedno wydaje się niewątpliwe. Piękne czasy harmonijnej współpracy francusko-angielskiej mamy już za sobą. Antagonizm finansów francusko-angielskich, walka o stanowisko metropolji finansowej Europy, wchodzi w wyraźnej formie na arenę życia polityczno-gospodarczego naszego kontynentu.

Dr. F. Z.

### Wycieczka przemysłowców holenderskich

Warszawa, 3. 9. Dnia 4 b. m. przybyła do Polski wycieczka przemysłowców i finansistów holenderskich.

### Odezwa „białych“ w Sowietach.

Moskwa, 3. 9. Prasa sowiecka donosi, iż na terytorjum ZSSR, rzucane są ulotki antysowieckie, skierowane do wszystkich Rosjan. W ulotkach wyłożony jest program t. zw. „białych“. Zasadniczym punktem tego programu jest dążenie do obalenia władzy sowieckiej i przywrócenia własności prywatnej przedewszystkiem w dziedzinie własności ziemskiej.

### Krwawa wojna domowa w Afganistanie.

Londyn, 3. 9. Według wiadomości z Afganistanu, Nadir Chan odniósł nowe zwycięstwo nad wojskami Habibullacha, biorąc do niewoli 600 jego żołnierzy.

Pozatem oddziały Nadir-Chana zdobyły duże ilości amunicji i żywności. W Kabulu panuje duże zaniepokojenie, krążą nawet pogłoski, iż zamierzona została ewakuacja stolicy.

### Arabowie palą kolonie żydowskie.

Wiedeń, 3. 9. Dzienniki tuż, donoszą z Jerozolimy, że wedle pogłosek dotychczas niepotwierdzonych urzędowo, mieli arabowie podpalić w dniu wczorajszym kolonie żydowską w Jelsod Hamallah w pobliżu jeziora Tiberjas. Wedle doniesień z źródeł żydowskich, arabowie podpalili wczoraj rano koszary żydowskie w Haiffie. Z Jerozolimy donoszą, że do Haiffy przybył okręt angielski przywożąc 400 żołnierzy.

### 197 zabitych 360 ranych.

Londyn, 3. 9. Urząd kolonj. z Jerozolimy donosi, że straty w ludziach po walkach w Palestynie do dnia 31 sierpnia wynoszą zabitych i zmarłych wskutek ran: 83 muzułmanów, 4 chrześcijan, 110 żydów. Rannych zgłoszono w szpitalach 120 muzułmanów, 60 chrześcijan i 180 żydów.



## Ze świata.

### Dziennikarze włoscy na Litwie.

Dziennikarze włoscy, którzy bawią obecnie na Litwie, wraz z przedstawicielem min. spraw zagranicznych i dyrektorem „Elty” udali się samochodami na granicę polsko-litewską, celem badania nastrojów ludności pasa granicznego. Po powrocie do Włoch, dziennikarze mają opisać swe wrażenia z tej podróży w prasie włoskiej.

### Torpedowiec wpadł na łódź rybacką.

Z Tulonu donoszą, iż torpedowiec francuski „Intrepide” wpadł na łódź rybacką, przecinając ją przez pół. Łódź momentalnie poszła na dno, dwaj zaś znajdujący się w niej rybacy, ojciec i syn, umiejąc pływać, utrzymali się na wodzie aż do czasu okazania im pomocy z torpedowca.

### Zamach na wiceprezydenta rejencji Szlezwiaku.

W Szlezwiaku usiłowano dokonać zamachu dynamitowego na wiceprezydenta rejencji. Około godziny 2. w nocy jedna ze służących natknęła się na jakiś przedmiot, który następnie okazał się maszyną piekielną. Służąca szybko wyniosła bombę poza obręb willi i ogrodu. Zaalarmowana policja przybyła na miejsce, przycięsając odpowiednie przewody, unieszkodliwiła maszynę piekielną.

### Chociaż tyle miejsca jest na Oceanie..

Z Sant Francisco donoszą, że wraz z zatopionym parowcem „Sant Juan”, który zderzył się z innym statkiem w pobliżu Igeon Point, zginęło 65 osób z pośród podróżnych, w tej liczbie kilka osób załogi. Parowiec „Mon Amie”, który przybył na miejsce wypadku, zdołał wyratować tylko 35 osób.

### Rozbrojenie i pokój.

Z Genewy donoszą, że mowa premiera brytyjskiego, zapowiedziana na wtorkowe posiedzenie Zgromadzenia Ligi Narodów, oczekiwana jest z zainteresowaniem. Spodziewają się, że mowa dotyczyć będzie głównie kwestji rozbrojenia i pokoju.

Sekretarz stanu spraw zagranicznych Henderson, bawiący w Genewie, sądzi, że powodzenie wstępnych rokowań anglo-amerykańskich przyczyni się do wczesnego zwołania konferencji morskiej 5-ciu mocarstw. Decyzje tejże konferencji odesłano do komisji rozbrojeniowej Ligi Nar. Jeśli przewidywania Hendersona się sprawdzą, wówczas sprawa porozumienia morskiego głównych mocarstw wejdzie na drogę praktycznego rozwiązania.

### Niebezpieczna przygoda premiera bułgarskiego.

Według doniesień dzienników ze Sofji, pomiędzy Euxinogradem a Warną zderzył się z wozem drabiniastym automobil, w którym jechał premier bułgarski, Liapczew.

Wieżniak, który kierował wozem, poirytowany zderzeniem, wyjął rewolwer i oddał kilka strzałów

## Juljusz de Gastyne.

# Śmiertelny pocałunek

(Przekład z francuskiego).

(Ciąg dalszy). (87)

— Nic jeszcze teraz powiedzieć nie można. Być może, że żyć będzie, ale zapewne zostanie sparaliżowany.

Agent wyprosił Włoszki za drzwi.

— To okrucieństwo — wołała matka z płaczem — nie pozwól córce na pielęgnowanie ojca i pozbawić go jedynej opieki.

— Przedewszystkiem pofatygujecie się panie do komisarza, aby opowiedzieć całe zdarzenie.

— Bardzo chętnie! — oświadczyła Włoszka.

Dla niej wypadek był wielką wygraną. Miała doskonałą sposobność do przedstawienia swych praw córki odnalezionej i dla tego chętnie udała się do biura komisariatu, znajdującego się w pobliżu.

Komisarza nie zastano. Po godzinnem oczekiwaniu, około godziny czwartej komisarz przybył i przyjął raport o zdarzeniu.

## Ponowny wybór Polski do Rady Ligi.

Genewa, 3. 9. godz. 10. Sprawa ponownego wybrania Polski do Rady Ligi jest szeroko omawiana w kołach Ligi. Panuje ogólne przekonanie o konieczności ponownego wyboru Polski, zarówno ze względu na doniosłą rolę, jaką odgrywa Polska na terenie międzynarodowym, jak też i na specjalną sytuację, jaka się wytworzyła po ewakuacji Nadrenji.

Dziennik „La Suisse” twierdzi stanowczo, iż niema wątpliwości co do pozostania Polski w Radzie Ligi wobec przysługującego jej prawa reelekcji.

Haskie narady p. min. Zaleskiego z Briandem są w kuluarach Ligi żywo komentowane i tutejsze koła polityczne przywiązują do nich dużą wagę.

## Sprawa „Neumann-Graebe” nie wejdzie pod obrady.

Genewa, 3. 9. Rozpatrywanie petycji „Neumann-Graebe” w sprawie likwidacji majątków niemieckich w Polsce, zostało zdjęte z porządku dziennego, wobec układu polsko-niemieckiego podpisanego w ab. piątek, a przekazującego tę sprawę bezpośrednim rokowaniom obu państw.

Powyższy układ zyskał całkowitą aprobatę na sobotnim posiedzeniu Rady Ligi, która jednogłośnie postanowiła przyjąć kosztą 3-miesięcznych rokowań polsko-niemieckich, prowadzonych w Paryżu na jej zlecenie i zdecydowała otworzyć na ten cel kredyt w wysokości 20.000 fr. szwajcarskich.

w kierunku Liapczewa, nie wiedząc zupełnie o tem, że jest to premier Bułgarii. Strzały na szczęście chybiły. Gdy szefer oznajmił wieśniakowi, że strzelał do premiera, usiłował on ratować się ucieczką, został jednak poławiony przez policję. Na osobistą interwencję premiera, wypuszczono wieśniaka na wolną stopę.

## Z kraju.

### Władca Siamu wybiera się do Polski.

Dowiadujemy się, że władca Siamu nadesiał do rządu polskiego zawiadomienie, że chciałby odwiedzić wystawę poznańską. Władca Siamu będzie w drodze telegraficznej oficjalnie zaproszony, a wtenczas przybędzie. Przyjmowany ma być podług etykiety królewskiej, jak poprzednio Aman Ullah.

(Uw. Red.: Siam jest królestwem niepodległym w Azji, na półwyspie indo-chińskim. Siam jest większy od Polski. W Siamie mieszka 50 Polaków. Władcą Siamu jest król Rama VI, urodzony w Bangkok w roku 1881 jako syn króla Chulalongkorna. Rama VI zna Polskę o tyle, że brat jego, uzyskując doktorat na jednym z uniwersytetów europejskich, napisał rozprawę naukową o przyczynach upadku Polski przedrozbrojeniowej.)

### Wszechpolski zjazd rzemiosła i drobnego kupiectwa w Poznaniu.

Przypominamy, iż w dniach 8 i 9 bm. odbędzie się w dużej sali „Domu Rzemieślniczego” w Poznaniu przy ul. Fr. Ratajczaka wszechpolski zjazd rzemiosła i drobnego przemysłu.

### Wpłata należności b. jeńcom ziem zachodnich.

Urząd emigracyjny zawiadamia, iż zgodnie z decyzją ministra pracy i opieki społecznej, powierzył zarządowi głównemu zrzeszenia b. jeńców wo-

jennych zachodnich ziem Polski w Poznaniu, akcję wypłaty pozostałych w ewidencji urzędu należności obywateli polskich b. jeńców w niewoli angielskiej, dla których rząd angielski przesiał w swoim czasie pewne sumy. Kwoty te stanowią należności tych b. jeńców, którzy w niewoli podawali się za polaków i byli umieszczeni w t. zw. kompanji polskiej nr. 285 w Abbeville lub też w mieszanych kompanjach na terenie Francji.

Wypłaty dokonywać będzie zarząd główny zrzeszenia. Sekretariat zarządu głównego mieści się w Poznaniu ul. Słowackiego 35, dokąd mogą się zwracać zainteresowane osoby.

### Święto rolników u Dostojnego Włodarza Rzeczypospolitej.

W niedzielę ub. odbyły się dorocznym zwyczajem w letniej rezydencji p. Prezydenta Rzplitej w Spale dożynki, zorganizowane z inicjatywy centr. Związku młodzieży wiejskiej przez Federację zw. młodzieży wiejskiej i centr. Tow. organizacyj i kółek rolniczych. W uroczystości wzięli udział: p. Prezydent Rzplitej z małżonką, p. premier Światłowski z małżonką oraz szereg dostojników państwowych.

Przemówienie przy wręczaniu wieńców wygłosił prezes centr. Związków młodzieży wiejskiej, p. Stanisław Gierat.

Po obrzędzie dożynkowym odbył się obiad dla uczestników, w czasie którego wygłosił przemówienie p. Rudowski, przedstawiciel C. T. O. i K. R.

P. Prezydent Rzplitej w gorących słowach podziękował młodzieży, że ta przyczyniła się do urzeczywistnienia pięknej a bliskiej sereu uroczystości dożynek, które w r. b. urządzone zostały ze względu na P. W. K. w rozmiarach znacznie mniejszych niż lat ubiegłych.

## Czytajcie i rozpowszechniajcie „Przeгляд Pomorski”

Przedewszystkiem kazał przywołać Wirginję Lombard.

Dziewczyna opowiedziała prawdę. Starzec był jej protektorem, mieszkał w Wersalu, w pałacu przy ul. de la Maze, był milionerem.

— Pi, pi — takie masz panienska znajomości! — zauważył komisarz.

— Proszę pana, my znamy rozmaitych ludzi. Mnie z tym panem poznał jej starsza słuźca. To bardzo porządny człowiek. Byłam u niego trzy razy. Nic mu nie ukradłam, może sam opowiedzieć, gdy wyzdrowieje, więc nie wiem, jaki zarzut może ciążyć na mnie!

— Żaden — przynajmniej tymczasem...

— Dziś wolał przyjsć do mnie. Usiadł w fotelu i zaczęliśmy rozmawiać, gdy weszła pani Darena, która wiedziała, że on będzie u maie. Starcy, gdy ujrzał córkę, dostał ataku...

— No, no! Nie słyszałem, aby ktoś dostał ataku na widok córki. Cóż się z nią przedtem działo?

— Wiem, że jej nigdy w życiu przedtem nie widział.

— Żartujesz sobie...

— Nie śmiałabym! Ja szanuję policję!... Ale nie wiele wiem o tej historii. Włoszka wytłumaczy panu lepiej. Mogę tylko powtórzyć, że dostał ataku na widok córki, nie z żadnej innej przyczy-

ny, gdyż siedzieliśmy i rozmawialiśmy przyzwyczajeni i dopiero gdy zobaczył córkę...

— Przecież nigdy jej podobno przedtem nie widział...

— Tak, ale jest bardzo podobna do jego córki prawej, zamieszkałej w Wersalu.

— Dobrze! Proszę wrócić do domu i nie wychodzić ani na krok. Będę cię jeszcze potrzebował, moja panienko.. To jakaś sprawa podejrzana!

— Jestem zupełnie spokojna, gdyż nie mam sobie nic do wyrzucenia.

Pomimo swych zapewnień, Pończoszka wyszła z biura policji zaniepokojona, że wpłatała się w brzydka historję.

Teraz do komisarza wprowadzono matkę z córką. Włoszki były o tyle gadatliwe, o ile dziewczyna była małomówna.

Z trudem wielkim, przy pomocy prośby i groźby komisarz zdołał je zmusić do porządnego, zrozumiałego opowiedzenia ich przygód.

Matka z córką mieszkały we Florencji, gdy się dowiedziały, że ojciec pani Darena, zamieszkały w Wersalu jest bardzo bogatym człowiekiem. Postanowiły więc udać się do Paryża, aby go poznać. Nie chcąc okazać się natrętnymi, czekały sposobności, a sposobność zdarzyła się właśnie.

(Ciąg dalszy nastąpi).



## Z Pomorza.

**Toruń.** (Fabryka pierników toruńskich na licytacji). Fabryka pierników daw. Richard Thomas w Toruniu, własność p. Pepińskiego, po dłuższym nadzorze sądowym, została obwieszczeniem Sądu Grodzkiego w Toruniu z dnia 18-go lipca br. wystawiona na licytację. Licytacja nastąpi w dniu 24 października br. o godz. 11-tej w Sądzie Grodzkim, pokój nr. 4.

Więc nawet stare firmy padają ofiarą obecnego kryzysu gospodarczego.

**Zarządzenie Prezydenta miasta w sprawie wścieklizny.** Prezydent miasta Torunia wydało rozporządzenie w związku z wypadkiem wścieklizny u psów, jaka zaszła w jednym wypadku na terenie naszego miasta — trzymania psów na łańcuchach, a w razie prowadzenia psów, zaostrzenia ich w bezpieczne kagańce i trzymania ich na smyczy. Jednocześnie zarządzenie to zakazuje swobodnego puszczania kotów. Psy i koty, biegające wolno na obszarze miasta Torunia, będą chwypane i zabite.

**Bierzgłowo,** pow. toruński. (Znów zatrucie grzybami). W Bierzgłowie, zachorowali po spożyciu grzybów 52-letnia Marja Berowiczowa i jej 9-letni syn. Niestety B. zlekceważyła zatrucie i nie przywołała lekarza. Po kilku dniach ciężkiego niedomagania zmarła, prawie równocześnie zmarł także jej syn. Lekarz stwierdził jako przyczynę śmierci otrucie.

Nie zdołano stwierdzić, jakie to grzyby spowodowały zatrucie. Można tylko przypuszczać, że wskutek pomyłek przez nieuwagę zbierano i spożywano białe muchomory zamiast pieczarek leśnych, welnianki zamiast rydzów oraz czartopłochy zamiast czerwonych serojadek.

**Stawki,** pow. Toruń. (Włamanie do stacji kolejowej). W nocy z dnia 29 na 30 ub. m. włamano się za pomocą kluczy względnie wytrychów do ubikacji stacji kolejowej Stawki, gdzie skradziono kasetkę żelazną, zawierającą 1.90 zł. gotówki oraz jeden blok biletów blankietowych od nr. 43623 do 44000, odstemplowane: „Stawki, przystanek kolejowy”.

**Kowalewo.** (Straszny wypadek). W ub. piątek 30-go 8. organista parafii kowalewskiej p. Bettlewski warzył u siebie w domu w kotle smołę. W pewnej chwili kipiąca smoła wyprysnęła z kotła i oblała p. B. parząc go dotkliwie, zwiastująca na rękach. Poparzenia są tak silne, że na rękach p. B. ma wprost obnażone kości, wrzający płyn bowiem przeżarł nie tylko skórę ale nawet mięśnie i żyły.

Nieszczęśliwego przewieziono do lecznicy w Wąbrzeźnie.

**Ostrowite.** (Kradzież). Dzierżawcy jeziora tutejszego pan Rózkowi z Iwiczna skradziono w nocy z czwartku 15 ubm. na piątek 16, ubm. bardzo długą stalową linę, potrzebną do łowienia ryb, wartości 200 zł. Złodzieja dotąd nie przyohwycono. Rzecz dziwna, że linę tę skradziono w kilka dni po otruciu psa p. Franciszka Wielgosza, na którego podwórzu lina się znajdowała, zatem złodziej musiał być dobrze poinformowany o otruciu psa. P. Rózek wyznaczył 50 zł. nagrody za pochwycenie złodzieja. Sprawę wzięła w swe ręce policja.

**Nowe,** (Groźny pożar). W Ludziszku koło Nowego wybuchł pożar w zabudowaniach gospodarczych p. Heronima Komorowskiego.

Pastwą płomieni padły wszystkie zabudowania gospodarza z żywym i martwym inwentarzem. Straty wynoszą około 23,000 zł.

**Chełmno.** (Kradzież amunicji wojskowej). W ubiegłą sobotę dn. 31 z. m. obiegła lotem błyskawicy miasto nasze nieprawdopodobna, a jednak prawdziwa niesztety, wieść o okradzeniu w nocy z czwartku na piątek państwowych magazynów amunicji w Stolnie pod Chełmnem. Skradziono tam w sposób tajemniczy kilka skrzyń z amunicją.

W piątek 30. 8. w godzinach popołudniowych doniósł pewien robotnik chorążemu Roszkowskiemu, który przeprowadzał inspekcję warty fortecznej w Stolnie, że jakiś żołnierz ukrywa w stogu słomy opodal forta skrzynie z nabojami. Wspomnianego żołnierza przytrzymał i wezwał żandarmerję wojskową, która go aresztowała. — Jest nim szereg. Stefaniuk, Białorasin. Stwierdzono też, że z warty zginął karabin. W związku z tem aresztowano całą wartę, należącą do 8 p. strz. kon. Dalsze dochodzenia w toku.

**Kościerzyna.** (Zawieszenie burmistrza w urzędowaniu). P. Wojewoda Pomorski zawiesił tutejszego burmistrza p. Wierzbę w czynnościach.

**Sępólno.** (Zwyrodniały ojciec). Dnia 27 sierpnia aresztowano Stentzla robotnika z ul. Polnej pod zarzutem kazirodztwa popełnionego z swą córką 17 letnią Wiktorją. Czyń ów uprawiał St. od dłuższego czasu.

**Gdynia.** (Ostrożnie przed agentami-domokrążnymi). Pan Jastrzębkiewicz Michał (zam. szosa Gdańska) zameldował, że w czerwcu b. r. agent firmy „Braff” z Poznania (sukienne wyroby bielskie) pobrał od niego 40 zł. tytułem I raty za zamówiony materiał na ubranie i dotychczas materiału nie dostarczył. Jak dochodzenia wykazały, wspomniany agent nazwiskiem Songien w firmie „Braff” nie pracuje i wogóle znikł z horyzontu, po nabraniu większej ilości osób.

**Chojnice.** (Płonica). W Jarzewie zanotowano 5 wypadków płonicy (szkarlatyny). Chorych odstawiono do szpitala św. Boromeusza w Chojnicach. Narazie nie zauważono dalszego rozszerzenia się tej niebezpiecznej choroby.

**Tczew.** (Nieszczęśliwy lot pokazowy hydroplanu). W ub. niedzielę Kolejowe Przysposobienie Wojskowe i Liga Morska w Tczewie zorganizowały zawody wioślarskie i pływackie, połączone z pokazowym lotem hydroplanu z Pucka. W czasie lądowania jednak pilot uderzył płwakami o brzeg, uszkadzając je. Przy pomocy motorówki hydroplan przyciągnięto na drugi brzeg Wisły. Nie koniec na tem. W pewnej chwili zbliżył się do hydroplanu Jan Bielawski, syn restauratora. Gdy B. znalazł się w pobliżu śmigła, motor nagle zaskoczył i roztrzaskał Bielawskiemu lewe ramię u samej nasady oraz urwał mu 3 palce środkowe u lewej ręki.

Rannego przewieziono w stanie ciężkim do szpitala św. Wincentego.

**Starogard.** (15-lecie Szwoleżerów Rokitańskich). W dniu 14 i 15 września b. r. 2 Pułk Szwoleżerów Rokitańskich, stacjonowany w Starogardzie na Pomorzu, bohaterski uczestnik historycznej szarży pod Rokitną i walk o utrwalenie granic Rzeczypospolitej obchodzić będzie 15-stolecie swego istnienia.

Uroczystości z tem związane zaszczytowi swą obecnością Pan Prezydent Rzeczypospolitej Ignacy Mościcki.

## KRONIKA

Chełmża, dnia 4 września 1929 roku.

### Kalendarzyk.

Środa. Rozalji p., Róży p.  
Czwartek: Wawrz. Just., Urbana.

### NOCNY DYŻUR LEKARSKI.

Dyżur niedzielny i tygodniowy dla członków Pow. Kasy Chorych pełni w tym tygodniu p. dr. Grossfuss.

### DYŻUR NOCNY APTEK.

Dyżur nocny pełni Apteka „Pod Orłem” p. Wolskiego.

— **Osobiste.** Z dniem 2 września rozpoczął naczelny sekretarz miejski p. Jaranowski urzędowanie po odbytych urlopie wypoczynkowym.

— **Wartość jednego grama złota** uzalilo ministerstwo skarbu na wrzesień b. r. w kwocie pięć złotych 92,44 grosza.

— **Uwaga przed złodziejami:** W ostatnich dniach mnożą się w zastraszający sposób wypadki kradzieży. W przeważnej części kradzieże artykułów spożywczych i pieniędzy są na porządku dziennym. W dużej mierze winę przypisać trzeba ogromnemu bezrobociu, które w naszym mieście panuje a na które niestety władze miejskie prawie wcale nie zważają. Jeżeli teraz już bieda, to co dopiero zimą będzie? Caveant consules (Władzom miejskim pod uwagę)!

— **Powiększenie instytucji.** Z dniem 1. bm. poważył u nas mistrz fryzjerski p. Wincenty Wiśniewski otworzył przy swym zakładzie fryzjerskim osobny oddział **damski**. — Resztą dowiedzą się nasze Szan. Panie z dzisiejszego ogłoszenia na stronie 4-tej.

— **Koncesje na biura porad prawnych.** Z Warszawy donoszą, że odpowiednie władze postanowiły uporządkować stosunki w dziedzinie działalności biur porad prawnych. Na posiadanie takich biur wydane będą koncesje wyłącznie osobom, posiadającym wykształcenie prawnicze. Biura pisania próśb nie będą mogły udzielać porad prawnych, o ile na ich czele nie stoją dyplomowani prawnicy.

— **Kolejarzem zaliczy się służbę wojskową do czasu służby.** W ostatnim dzienniku urzędowym ministerstwa komunikacji ukazało się rozporządzenie w sprawie zaliczenia pracownikom kolejowym czasu służby wojskowej w wojsku polskim do czasu służby kolejowej, przy ustaleniu kolejności do mianowania w listach starszeństwa. Ministerstwo Komunikacji poleca w tem rozporządzeniu wszystkim dyrekcjom kolejowym, zaliczyć pracownikom etatowym i nieetatowym oraz pracownikom nieetatowym dziennie płatnym nieobowiązkowej służby w W. P. oraz służby w formacjach i organizacjach wojskowych w myśl odnośnego rozporządzenia p. Prezydenta Rzplitej, do czasu służby kolejowej przy ustaleniu kolejności w listach starszeństwa.

— **Dokąd pójdziemy w sobotę?** W sobotę, dnia 7 bm. urządza Ochotnicza Straż Pożarna w Chełmży **wieczorek rodzinny** w „Hotelu Pomorskim”. Początek festynu o godz. 8-mej wieczorem.

W skwarne te ostatnie dni można sobie uprzyjemnić chwile ciężkich i trudnych walk partyjnych, walk o suchy kawałek chleba i chociaż przez krótki czas zapomnieć o troskach życia codziennego. Osiągniemy to wtedy, gdy gremjalnie udamy się w sobotę do „Hot. Pom.” na wieczorek Straży Pożarnej. Zabawa tylko dla zaproszonych gości.

Kto dotychczas nie otrzymał jeszcze zaproszenia, może się zgłosić u sekretarza Straży.

— **Ostrożnie wieczorem.** Donoszą nam o następującym wypadku: Wczoraj około godz. 7<sup>1/2</sup> wiecz. jacyś „jegomościowie” napadli na szosie Chełmińskiej na przechodzących tamtędy 3 panów przyczem jednego z nich dotkliwie pobili. Napadnięci, nie orjentując się w całej sprawie, pobiegli do tut. Posterunku Pol. Państw, z prośbą o pomoc, lecz takowej nie otrzymali, z powodu nieobecności pp. posterunkowych.

Mamy nadzieję, że odpowiednie czynniki całą tą sprawą się zajmą i odpowiednio zakończą. Wszystkim zaś „nocnym ptaszkom” radzimy, by strzegli się nocnych przechadzek, gdyż to może wpłynąć na ich niekorzyść.

## Ruch towarzystw.

### Baczność Podoficerowie Rezerwy.

Jutro, w czwartek, dnia 5 bm, odbędzie o godz. 7<sup>1/2</sup> wiecz. w lokalu „Hotelu Dworcowego” zebranie Związku Podoficerów Rezerwy. Uprasza się o liczne przybycie członków i sympatyków. Zarząd.

### Stowarzyszenie kupców zbożowych nasiennych na Pomorzu.

#### Notowanie

z dnia 3 września 1929 r.

Ceny za 100 kg. franc stacja załadowania na Pomorzu.

Pszonica stara . . . . .	00,00 — 00,00
Zyto nowe . . . . .	25,00 — 26,00
Jęczmień browarowy . . . . .	28,50 — 31,50
Jęczmień targowy . . . . .	25,00 — 26,00
Owies . . . . .	21,00 — 24,00
Mąka pszenna 85 % . . . . .	63,50 — 67,00
Mąka żytnia 70% . . . . .	39,00 — 00,00
Otręby pszenne . . . . .	21,25 — 22,25
Otręby żytnie . . . . .	18,75 — 19,75

Ogólne usposobienie chwiejne.

### Bank Polski płacił dnia 31 sierpnia za:

dolary amerykańskie	8,84--8,85
funtów szterlingów	43,05
franki szwajcarskie	170,91
franki francuskie	34,75
marki niemieckie	211,25



## Wychowanie Fizyczne i Przystosowanie Wojskowe.

### Czem są Komitety Wych. Fiz. i Przystos. Wojsk. ?

Podstawą prawną istnienia Komitetów W. F. i P. W. jest rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 28 stycznia 1927 r. Rozporządzenie to miało na celu skonsolidowanie prac wszystkich organizacji, związków i szkół w dziedzinie Wych. fizycznego i przystosowania wojskowego oraz uregulowanie współpracy na tym polu władz rządowych, wojskowych, samorządowych i społeczeństwa. Rozporządzeniem tem ustanowiono jako instancję naczelną (organ centralny) Państwowy Urząd Wych. Fiz. i Przystos. Wojsk. w Warszawie. Na czele tego urzędu postanowiono wyższego oficera Sztabu Generalnego jako dyrektora. P. U. W. F. i P. W. wykonywa nadzór nad organizacjami W. F. i P. W. przedstawia Ministrowi Spraw Wojskowych wnioski co do obsady personalnej we wszystkich władzach i Komitetach W. F. i P. W., opiniuje wnioski, projekty i zarządzenia Ministerstwa W. R. i O. P. oraz Ministerstwa Spraw Wewnętrznych w zakresie wychowania fizycznego i przystosowania wojskowego.

Celem prowadzenia badań naukowych, wydawania opinii i stawiania wniosków w zakresie powszechnego wychowania fizycznego w sprawach wniesionych przez Państw. Urząd W. F. i P. W.

istnieje przy Ministerstwie Spraw Wojskowych Rada Naukowa Wychowania Fizycznego pod przewodnictwem Ministra Spraw Wojskowych, składająca się z najwyżej 25 osób z pośród uczonych i znawców wychowania fizycznego jakoteż wybitnych higienistów i pedagogów.

Państwowemu Urzędowi W. F. i P. W. podlegają Wojewódzkie i powiatowe Komitety W. F. i P. W. Członków Wojewódzkiego Komitetu W. F. i P. W. mianuje Minister Spraw Wojskowych w porozumieniu z Ministrami W. R. i O. P. i Spraw Wewnętrznych, członków zaś Powiatowych Komitetów odpowiedni Wojewodowie. Tak Wojewódzkie jak i Powiatowe Komitety mają na celu koordynowanie i popieranie działalności organów państwowych, samorządowych i społecznych na podległym obszarze w sprawach wychowania fizycznego i przystosowania wojskowego. Przewodniczącymi tych Komitetów są odpowiedni wojewodowie i starostowie.

W poszczególnych miejscowościach powiatu mogą być utworzone gminne, miejskie i wiejskie Komitety W. F. względnie odpowiednie Komisje sportowe, które mają na celu współpracę z powiatowymi komitetami. Nadzór nad komitetami jest zorganizowany hierarchicznie w ten sposób, że w § 10 rozporządzenia Rady Ministrów oraz § 4 rozporządzenia wykonawczego z dnia 21 marca 1927 r. Monitor Polski Nr. 67 z dnia 23. 3. 1927. ustalono kto ma wykonywać nadzór nad komitetami. Komitety podrzędne muszą stosować

się do dyrektyw komitetów nadrzędnych, względnie Państwowego Urzędu W. F. i P. W.

Ponieważ władzą nazywamy organ woli państwowej, którego zadaniem jest realizacja tej woli, a Komitety W. F. i P. W. są właśnie wyrazicielami tej woli państwowej w zakresie spraw wychowania fizycznego i przystosowania wojskowego — są zatem one w tym zakresie władzami. Działalność Komitetów jest tego rodzaju, że zachodzi podległość wszystkich organizacji W. F. i P. W. w stosunku do komitetów na im podległym obszarze.

Komitety W. F. i P. W. posiadają pewne cechy, zbliżające się do samorządu np. budżety komitetów, samodzielny sposób zbierania dochodów oraz samodzielny zarząd z majątkiem i innymi sprawami. Cechy te samorządowe jednakże usuwają się w cień przed nominacyjnym sposobem powstania Komitetów, który nadaje im charakter zbliżony do władz i urzędów państwowych. Majątek komitetów jest majątkiem Skarbu Państwa. Fakt ten ma bardzo dodatnie i zasadnicze znaczenie — zachowuje się przez to stałość własności i posiadania, gospodarka funduszem publicznym podlega należytej kontroli tak co do celowości, jak i o do zaradności gospodarki, wreszcie ustalenie stosunku prawnego wytworza u obywateli pewność co do swych praw — a stałość i pewność swych praw i obowiązków jest dopiero należyta podstawa działania ludzkiego.

## Obwieszczenie!

W sprawie spadkowej po śp. Ks. Stanisławie Olszewskim posiadzicieli w Grzywnie Biskupiej. wzywa się wszystkich wierzycieli, mających uzasadnione prawne roszczenia do powyższego spadku, by w nieprzekraczalnym terminie, a mianowicie do 8. XI. 1929 r. zgłosili i uzasadnili swoje pretensje przed Sądem Grodzkim w Chełmży jako spadkowym; środki dowodowe winne być przedłożone w oryginałach wzgl. w uwierzytelnionych odpisach. Wierzyciele, którzy nie uczynią zadość temu wezwaniu, będą mogli żądać od spadkobierców zażyczenia tylko wówczas, gdy po zaspokojeniu zgłoszonych a niewykluczonych wierzycieli pozostanie jeszcze nadwyżka. Wierzycieli z zachowków, zapisów i zleceń, jakoteż tych, którym spadkobiercy odpowiadają bez ograniczenia, niniejsze wezwanie nie dotyczy. Po podziale spadku każdy spadkobierca odpowiadać będzie tylko za część zobowiązania odpowiadającą jego części spadkowej.

Chełmża, dnia 24. sierpnia 1929 r.

Sąd Grodzki.

### Umeblowany

#### Pokój

w pobliżu rynku dla solidnego pana od 1 października br. poszukuje.

Zgł. do Admin. Przegl. Pomorskiego.

### Pomoenika (nie) kupca

z branży konfekcyjnej i manufakturyjnej poszukuje natychmiast

**Kaczyński**  
Chełmża, Rynek 15

### Starszej i uczeiwej służącej

która także obeznaną jest z gotowaniem poszukuje od zaraz  
**Anna Sarnecka.**  
Chełmińska 26.

### Na sprzedaż większą ilość rzepey

Wiadomość w administracji „Przeglądu Pomorskiego“.

### Uczeń

uczniwych rodziców do składu kolonjalnego może się zgłosić.  
Zgł. do „Przeglądu Pomorskiego“.

Niniejszem mam zaszczyt Szanowne Państwo jak najprzejmiej zawiadomić, że z dniem 1 września 1929 r. dołączyłem do mego zakładu fryzjerskiego

### specjalny oddział damski

w którym wykonywać się będzie wszelkie prace wchodzące w zakres fryzjerstwa damskiego, mianowicie:

*Fryzury, ondulacje, manicure, szamponowanie, masaże etc. etc.*

*Usługa pierwszorzędna damska.*

*Polecając się łaskawej pamięci, pozostaję*

*Z głębokim szacunkiem*

**W. Wiśniewski,**  
CHEŁMŻA, Rynek 14.

## PRZETARG PRZYMUSOWY.

W czwartek d. 5 bm. o godz. 9-ej przed poł. sprzedam przy ul. Szewskiej 47 za gotówkę największą dającemu

### 1 lustro i szafkę

Chełmża, d. 4. 9. 29 r.

(-) Gramowski kom. sądowy.

## !! Wytwornia pończoch!!

**Norbert Bekowski**

CHELMŻA

Chełmińska 11.

poleca trwale

### pończochy

począwszy już od 1.— zł.

skarpetki męskie już od 0,75 zł.

Przyjmuje także pończochy jak i skarpetki do

**nadwzięcia.**

## GDZIE można tanio otrzymać DRUKI?

Łatwo i wiele pieniędzy oszczędzisz

Otrzymasz na każdy czas!

**szybko i tanio!!!**

Druki rozmaitego koloru!


Plakaty!

Uwiedomienia ślubne, zaproszenia, wizytówki,

Urzędowe i prywatne!

jako i wszelkiego rodzaju formularze, listy, koperty

dla przemysłu i kupiectwa.

**Gdzie?** 

**W „DRUKARNI PRZEMYSŁOWEJ“**

**Fr. Niemezyka w Chełmży, Bynek Bedn. róg Hallera**